

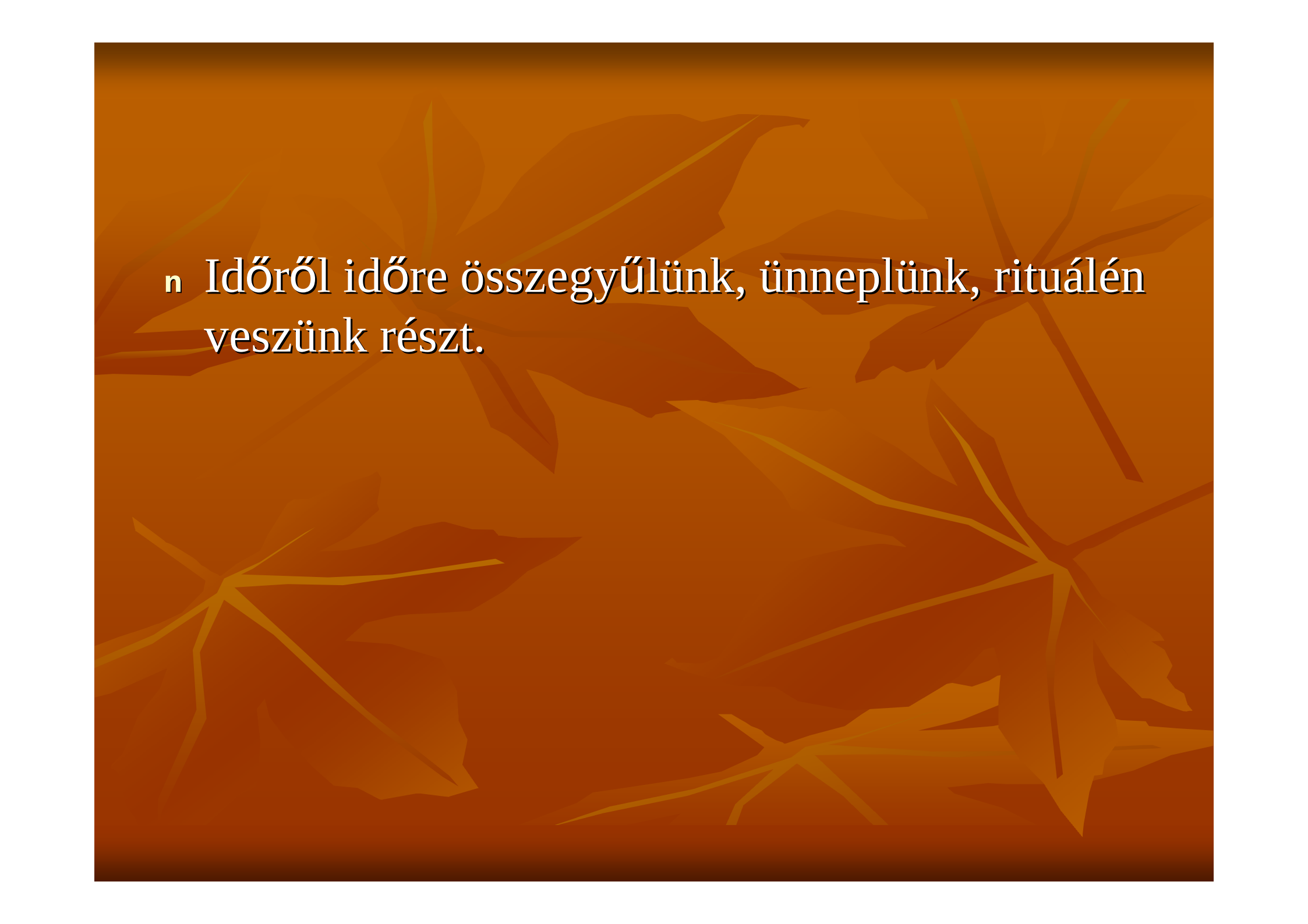
Samhain
és
ami mögötte van
2018

- n „Világ-híres csodákat beszélnek Ős-regék.
 - n Dics-teljes daliákat, harczok történetét,
 - n Zaját víg ünnepeknek, siralmas bánatot,
 - n Boszút mely földet renget: most ily csodákat halljatok!”
-
- n A Nibelung ének: Első kaland, Krimhilda álmot lát

The background of the slide is a solid dark orange color, overlaid with a pattern of stylized, semi-transparent autumn leaves in various shades of orange and brown. The leaves are scattered across the frame, creating a seasonal and warm atmosphere.

n Időről időre összegyűlünk, ünneplünk, rituálén
veszünk részt.

The background of the slide is a solid dark brown color. Overlaid on this background are several stylized, semi-transparent autumn leaves in shades of orange and light brown. The leaves are scattered across the frame, with some showing prominent veins. In the center of the slide, the word "Miért?" is written in a large, white, serif font. The text has a subtle drop shadow, making it stand out against the darker background.

Miért?

- n Ez már régieket is foglalkoztatta.
- n Sallustius Az istenekről és a rendezett mindenségről

- n Az istenek lényegüket tekintve soha nem jöttek létre, mert az örökké létezők soha nem jönnek létre.
- n Örökké azok léteznek, amelyek az elsődleges erővel rendelkeznek és természettől fogva semmilyen hatást nem fogadnak be.
- n Testekből sincsenek, hellyel sem rendelkeznek.
- n Nincsenek elkülönülve az első októl, mint ahogyan a gondolatok sincsenek elkülönülve az értelemtől, a tudás a lélektől, az érzékek az élőlénytől.
- n Mivel minden létező örvend a hasonlóságnak, a mítoszok az istenekről szólnak, az istenek jóindulatát a mítoszok ismételése révén nyerjük el.
- n A mítoszok ismételése révén felidézzük az isteni lényegét, az eredendő okot.

n *Következtetés:*

n *ha az isteni megjelenik mindenben, a mítoszok révén egyesülünk a mindennel, a mindség révén az istenivel.*

Caius Sallustius Crispus; (i. e. 86 – i. e. 35) politikus,
történetíró

- n A mítoszok megismerése, átélése, ismétlése révén az „újonc” („neofita”) új ismeretre tesz szert, azaz BEAVATÁS.
- n A beavatás megváltoztatja az egyén társadalmi státuszát. Az emberek egymáshoz való kapcsolata megváltozik.
- n Filozófia: Beavatás: A lét ontológiai meghatározásával egyenértékű.

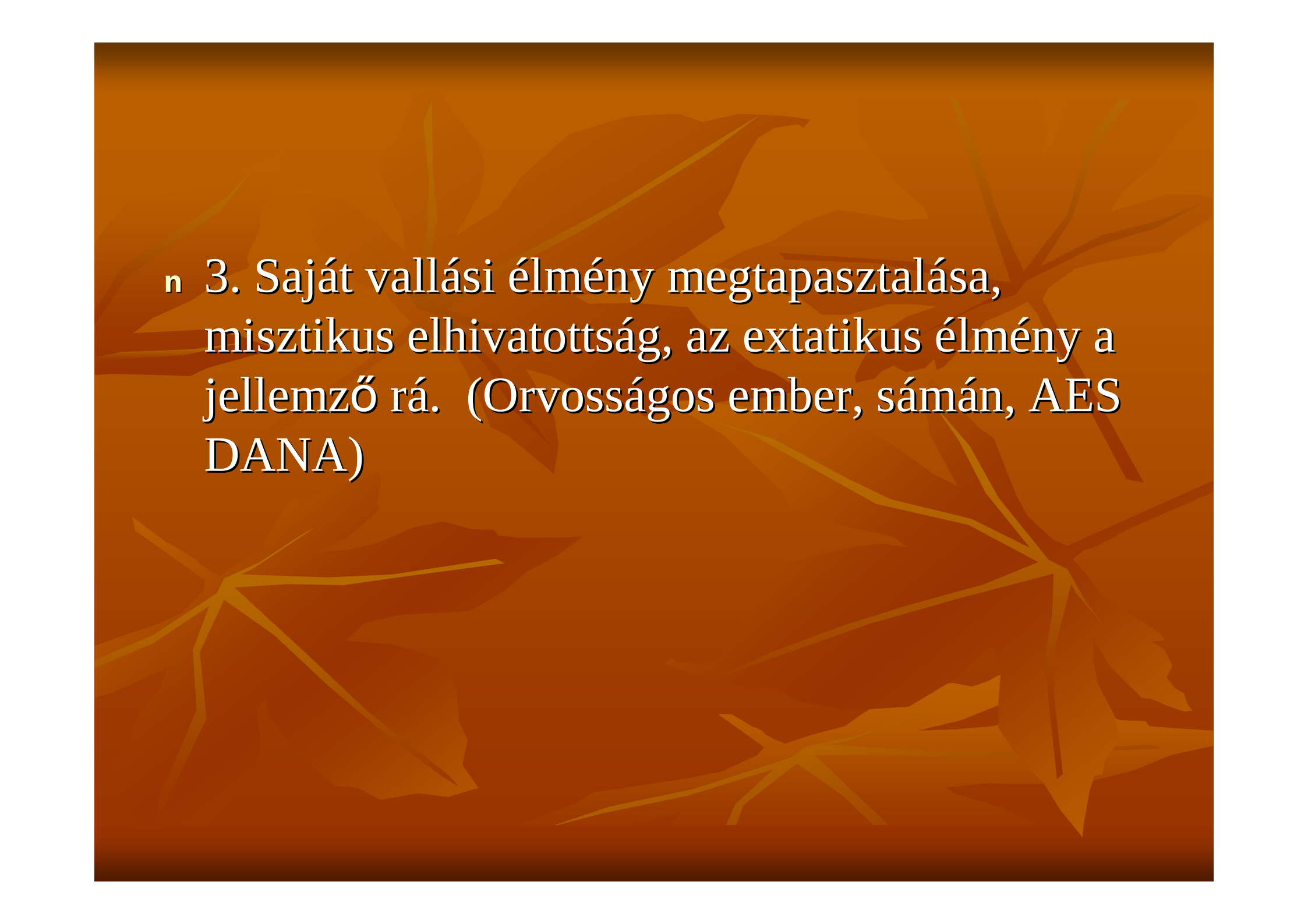
n Az **ontológia**, más néven **léttan**, **lételmélet**, **létfilozófia** vagy *általános metafizika*, az a filozófiai tudomány, amely a léttel mint létezők alapjával foglalkozik, azaz elsősorban nem a létezőről, hanem a létről szóló tudomány. Az „ontológia” kifejezés a görög *on* (létezés/lét) és a *logos* (jelentése:

- n 1, Arisztotelész szerint az ésszel bíró lélekrész;
- n 2, szó, beszéd, nyelv, ige;
- n 3, tudomány) szavak összekapcsolásából származik.

Beavatás típusai (Eliade):

- n 1. kollektív rítus (serdülőből felnőtt), „ifjú avatási rítus”, „törzsi beavatások”, „korosztályi beavatás” – ez a közösség minden tagja számára kötelező (a többi már nem kötelező mindenkinek)

- n 2. valamilyen titkos társaságba vezet be
- n Ókor: Közel-Kelet és Mediterrán terület, kelta területek – a misztérium mindkét nem számára nyitott volt (Lásd keltáknál az AES DANA-t). (Görög-keleti misztériumok kivétel – egyik nem túlsúlya)
- n Középkor és újkor: a társaságokban csak egyik nem túlsúlya alakul ki. DE: wicca egyensúly

-
- n 3. Saját vallási élmény megtapasztalása, misztikus elhivatottság, az extatikus élmény a jellemző rá. (Orvosságos ember, sámán, AES DANA)

1. Ifjú avatás

- n megismeri a csoport (törzs) titkos hagyományait, mítoszait,
- n milyen kapcsolat fűzi a törzset a Természetfeletti Lényekhez a misztikus időktől fogva,
- n Nemiség felfedezése,
- n Gyereklétből átlép a kulturális létbe.
- n Az ifjú szimbolikusan meghal, újjászületik.
- n Ezzel az egész törzs újjászületik.

2. Titkos társaságok

- n Az Ifjúavatások több fokozatból állnak.
- n A magasabb fokozatok nem mindenki számára érhető el. =
Titkos társaságok kialakulása
- n Beavatás azonos az ifjúavatásokkal (kínzás, próbatétel, halál, újjászületés, új név adása, titkos tannal való megismerkedés, új nyelv tanulása, új dal típus megtanulása stb...)
- n Túlsúlyban az Ősök, nincs jelen a Legfelsőbb Lény (Eliade szerint)
- n A női társaságokban előjön a termékenység, fogantatás, születés rejtelmei.
- n A beavatott már több dimenzióban él. Új világot tárnak fel.
- n Azáltal lesz igaz emberré, hogy egy Isteni Lényhez lesz hasonló.
- n Az igazi, szellemi ember nem adott, a mesterek hozzák létre.

3. Extatikus beavatás

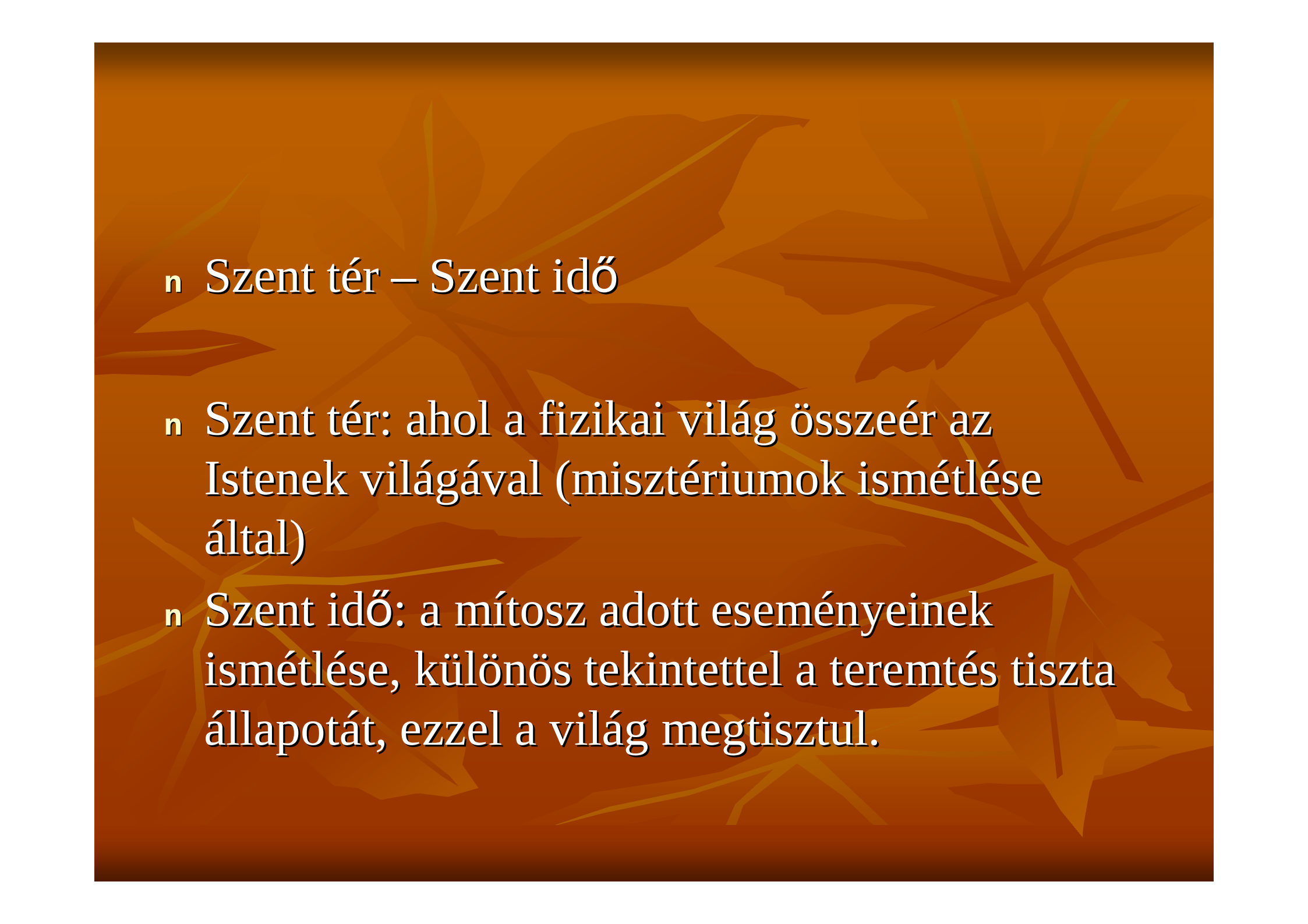
- n A „sámánbeavatás” ekstاتikus élményből (álmok, víziók, önkívületi látomások) és
- n Szellemek vagy öreg sámánmesterek által átadott tanításból állnak.
- n Beavatás lehet nyílt és zárt is, általában sok részből állnak.

A beavatási betegség fokozatai

- n A test gyötrése, felszabadítása,
- n A test csontvázzá csupaszítása,
- n Belek kicserélése, a vér felfrissítése,
- n Leszállás az alvilágba ahol Ősök, rég meghalt sámánok, esetleg démonok, nem evilági lények tanítják,
- n Égbe szállás
- n Feltámadás, azaz belépés az új létmódba, felszentelődik a jelölt, innentől személyesen érintkezhet a túlvilág lényeivel, Istenekkel, démonokkal.

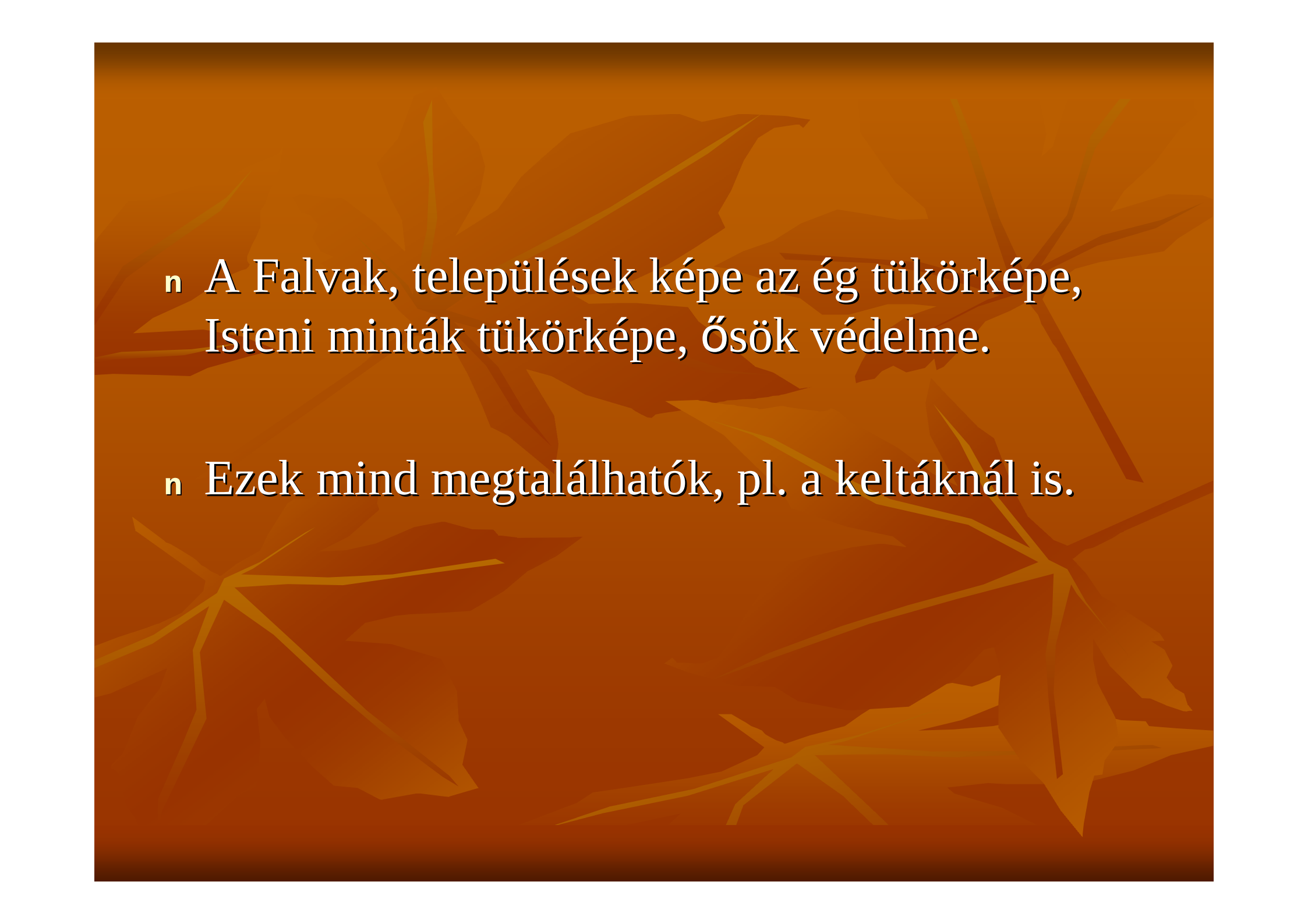
n Az egyes irányzatoknál a középpont és a fő irányvonal az irányzathoz kapcsolódó misztérium-rendszer.

n Szent tér – Szent idő

n Szent tér: ahol a fizikai világ összeér az Istenek világával (misztériumok ismételése által)

n Szent idő: a mítosz adott eseményeinek ismételése, különös tekintettel a teremtés tiszta állapotát, ezzel a világ megtisztul.

-
- The background of the slide is a solid dark brown color, overlaid with a pattern of stylized, semi-transparent autumn leaves in various shades of brown and tan. The leaves are scattered across the frame, creating a textured, seasonal feel.
- n A Falvak, települések képe az ég tükörképe, Isteni minták tükörképe, Ősök védelme.
 - n Ezek mind megtalálhatók, pl. a keltáknál is.

A kelták világképe

n Megszentelt világban éltek

- n Környezetüket rítusokkal tették szentté: a lakóházat, a falut, a törzs országát és a királyságot.
- n Számukra csak az bírt értelemmel, csak az létezett, ami szent volt, az ezen kívül lévő világ az Őskáoszban lévő, kiforratlan hely volt.
- n Így amikor egy ismeretlen, új világba léptek, ezt is meg kellett szentelniük.
- n A falvaknak, városoknak is megvolt ez a középpontjuk, sőt a lakóházaknak is. Ezen keresztül állt kapcsolatban az egyén az istenek világával és nyerte el ezáltal magának a létnek a biztonságát.
- n A középpont kijelölése jelentette egyben a világ megalapítását, beemelését a létbe.
- n A települések határait fallal jelölték, de ennek nem csak védelmi jelentősége volt, hanem kultikus is: ezzel tartották távol a rossz szellemeket és határolták el magukat a világ többi részétől, amely ugyan nem volt a káoszban, de különbözött az Ő világuktól.

Edelény – kelta földvár

Szabolcs

Bükkszentlászló környéke

A kelták világképe

n Rítusok

- n Ezek valamely Ősi cselekedetet ismételték el, amit az istenek vagy az Ősök valamikor a kezdetekkor végrehajtottak.
- n Mindennapjaikat végigkísérték a szertartások, rítusok és így egész életük során folytonosan visszatértek a szent időhöz.

A kelták világképe

- n Szent idő:
- n Ez egy állandó időt jelent.
- n Megtörtént valamikor réges-régen, a világ kezdetén, de a rítusokkal bármikor visszahívható és újra meg újra megtörténik ezáltal.
- n Jó példa erre az újév, amikor rituálisan megölik az istent, visszatér az Őskáosz, majd újra megalapítják az időt és a világot, hogy a világ kereke tovább forogjon.
- n A kelták ismerték természetesen a mai értelemben vett időfogalmat, a profán időt.
- n Tisztában voltak azzal, hogy voltak őseik és azoknak is őseik, de őket is összekötötték a szent idővel azáltal, hogy a mítikus Ősöktől származtatták le őket.
- n A mindennapi életükben ismétlődően felváltotta a profán időt a szent idő. Történelemszemléletüket, így nevezhetjük körkörösnek, azaz mindig ugyanonnan indul ki és mindig ugyanonnan indul újra (persze megújulva).

A kelták világképe

n Fejlődés

- n az újításokat, legyenek ezek akár társadalmi, akár technikai jellegűek isteni kinyilatkoztatásként fogták fel és így ezt is a mítoszokhoz és a szent időhöz kötötték.
- n Ezt támasztja alá az is, hogy míg
 - n nagy arányú technikai fejlődés (Galliában a Kr.e.I.sz.-ra feltalálták többek között az aratógépet) és
 - n társadalmi változás (szintén itt ekkorra már kialakultak köztársaságszerű államok, ahol a vezetőket egy évre választották) zajlott le,
 - n a vallásosság megmaradt az emberek életében.

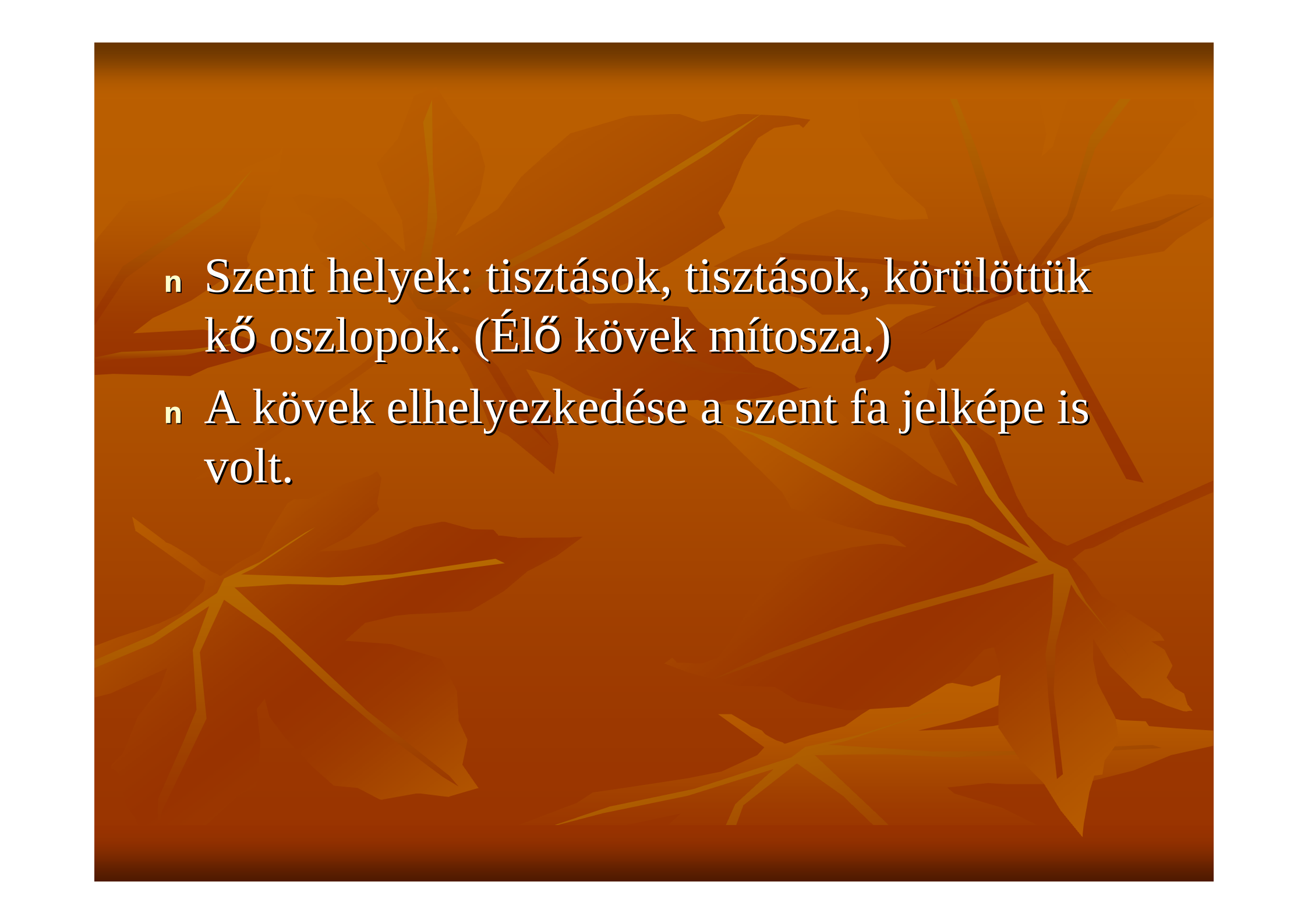
A kelták világképe

n Személet

- n Egy kelta tehát pontosan tudta (vagy tudni vélte), hogy honnan jött, kik az ősei, hogyan keletkezett a világ, válaszokat kapott a mítoszokból a miértjeire és a mikéntjeire.
- n Múltjában így teljesen biztos volt.
- n A cél: a család, a törzs fenntartása és gyarapítása.
- n Mindent ennek a célnak vetettek alá.
- n Ezáltal biztosak voltak a jövőbeli céljaikat tekintve is (más kérdés, hogy jövőjükben azért nem lehettek biztosak, mert az élelmezés és a közbiztonság is ekkor még megoldatlan volt) és így **biztos talajon állt jelenjük is. Ők egy állandó, örökké tartó világban éltek.**

Kelta szimbólumok (kiemelés!)

- n A kelta vallási szertartások és szimbólumok nagyrészt a természeti helyekhez kötődik.
- n A hegyekben gyakran tisztelték a hegyek Isteneit.
- n Áldozati tárgyakat találtak:
 - n Tó
 - n Folyó
 - n Mocsár
 - n Források

-
- n Szent helyek: tisztások, tisztások, körülöttük kő oszlopok. (Élő kövek mítosza.)
 - n A kövek elhelyezkedése a szent fa jelképe is volt.

Kelta szimbólumok

- n Kőoszlopok
- n Források
- n Fák, ligetek
- n Fejek

Kőoszlopok

- n Szent helyeket jelöltek, volt ahol fa oszlopok voltak.
- n Oszlop = életerő
- n Faoszlop = Életfa
- n Kőoszlop = fallosz nyers ereje
- n Oldalukon fafaragások sora, kelta világ felépítésének, a világok közötti utak szimbóluma (előadó véleménye)

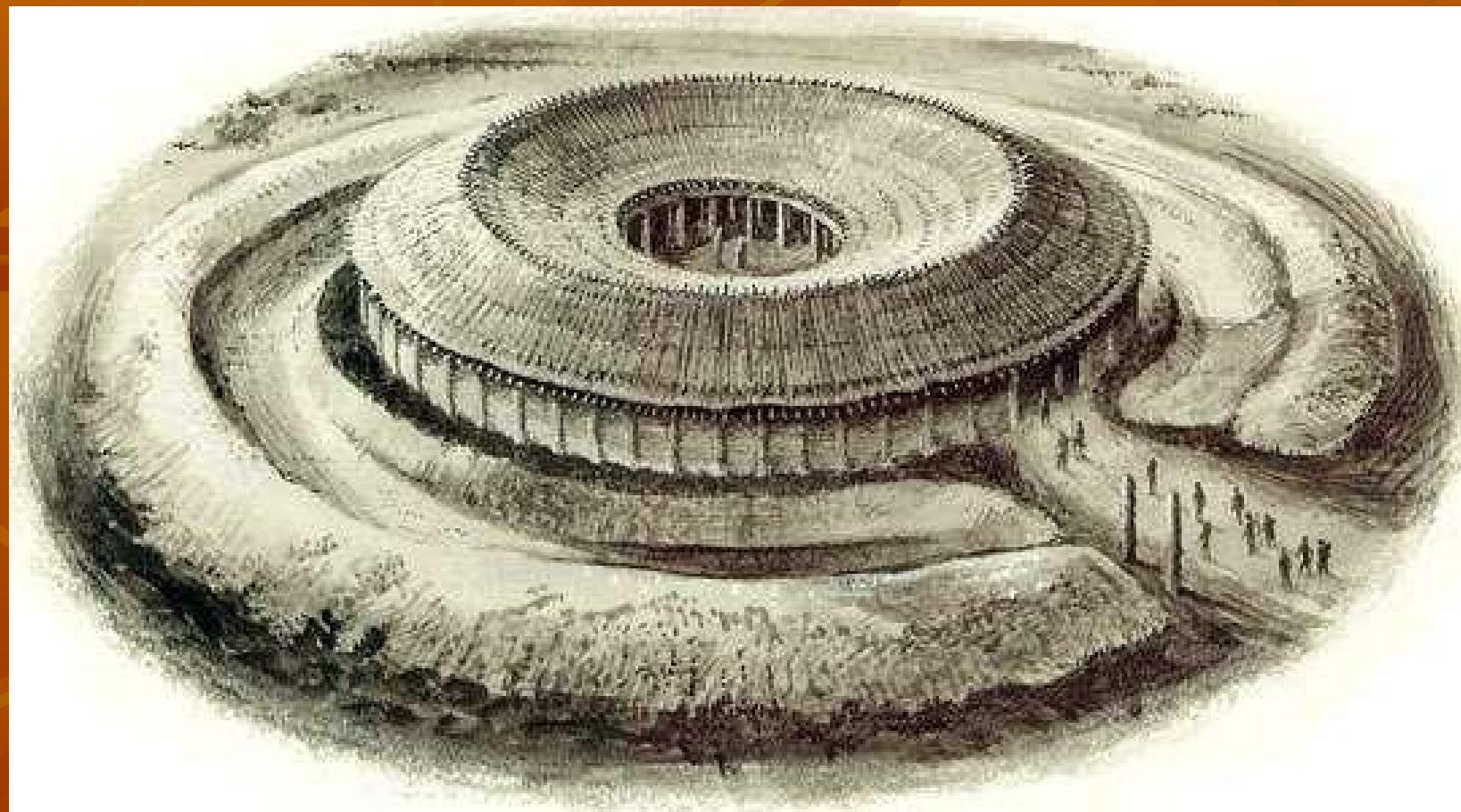
Turoe stone Galway megyében

Woodhenge

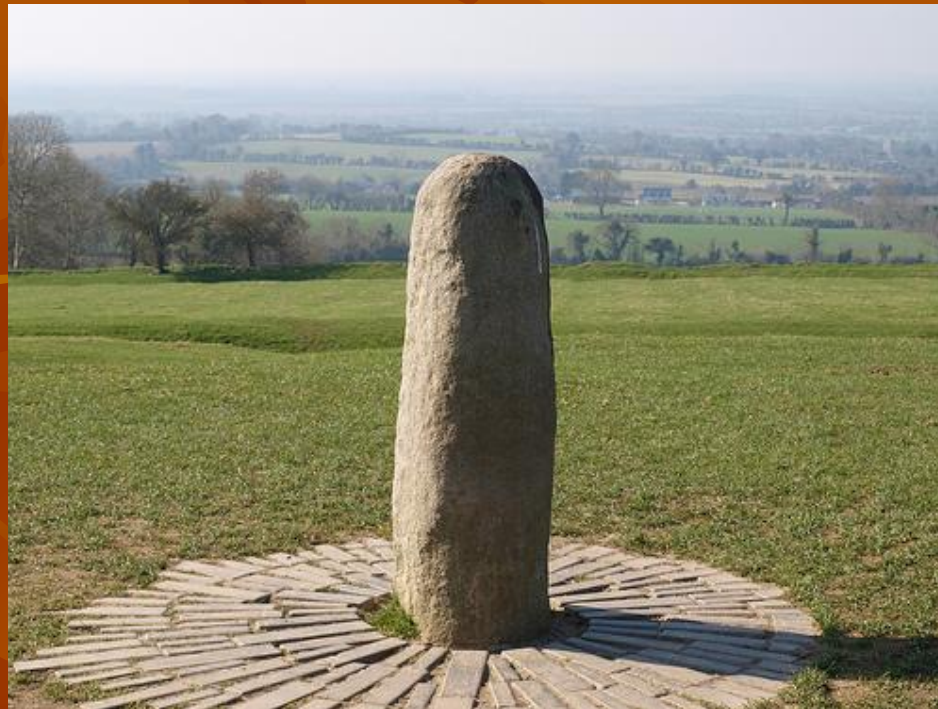

Stonehenge

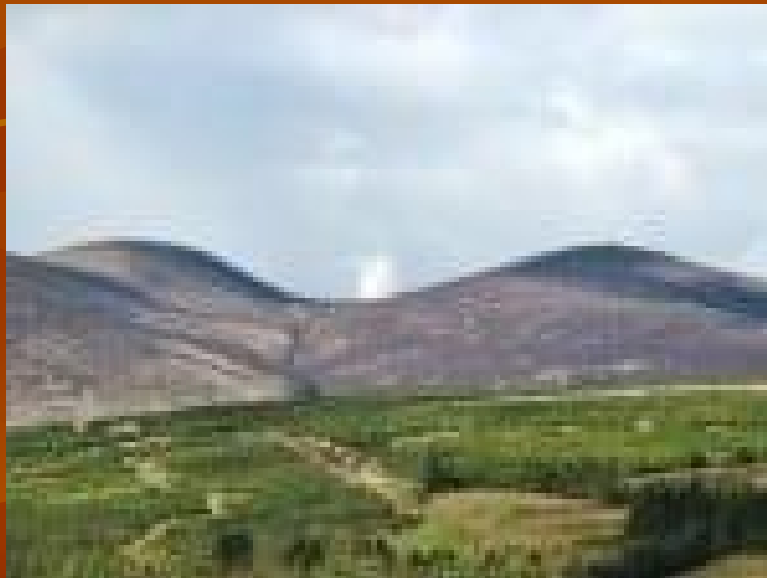
Tara

- n A Lia Fail lakhelye volt (végzet köve).
- n Ard Rí itt uralkodott.

Hegyi Istennő

- n Kerry megyében egymás mellett lévő két hegy: Dá Chich Anannak (Anu keblei – 2db), más források szerint Danu....
- n Kelta Anya Istennő, a Pireneusokban tisztelték

Források

- n A vizet minden megjelenési formájában a keltáknál nagy tisztelet övezte.
- n Mítoszok, szimbólumok sora kapcsolódik tengerekhez, folyókhoz, patakokhoz, forrásokhoz, kutakhoz, mocsarakhoz.
- n Ilyen helyeken áldoztak:
 - n Értékes tárgyakat (ékszereket, fegyvereket – kard!)
 - n Növényeket,
 - n Állatokat,
 - n Volt hogy embereket is.

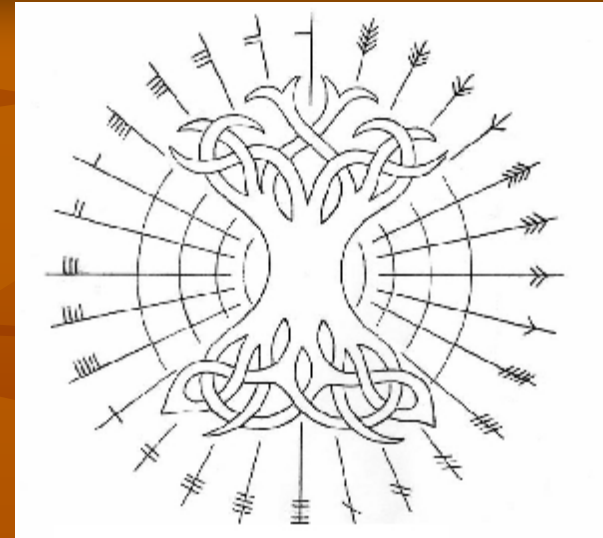
- n A víz mozgásából természetfeletti erőre következtek.
- n Gyógyító szentélyek,
- n Alvilággal való összeköttetés.
- n Kút = kapu
- n Gyógyvíz meditáció...

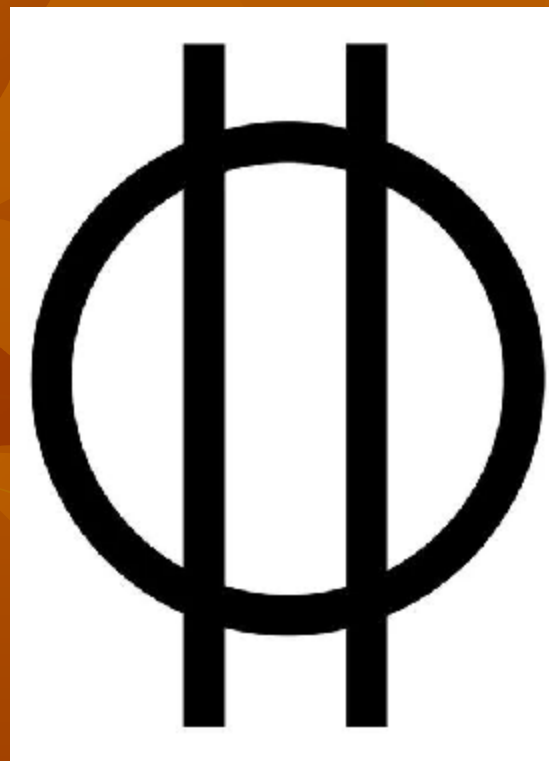

Fa

- n Élet és halál fái
- n Egyedülálló fa, liget..
- n Fa a fenti világ és alvilág kapcsolata (lomb és gyökér)
- n Élet kezdete és vége
- n Rituálék helyszíne

- n „S” alak ég- és napkultusz jelképe
- n villám

Fa és a vadászat

- n Gundestrupi üst – újjászületés üstje (párhuzam Dagda üstje)

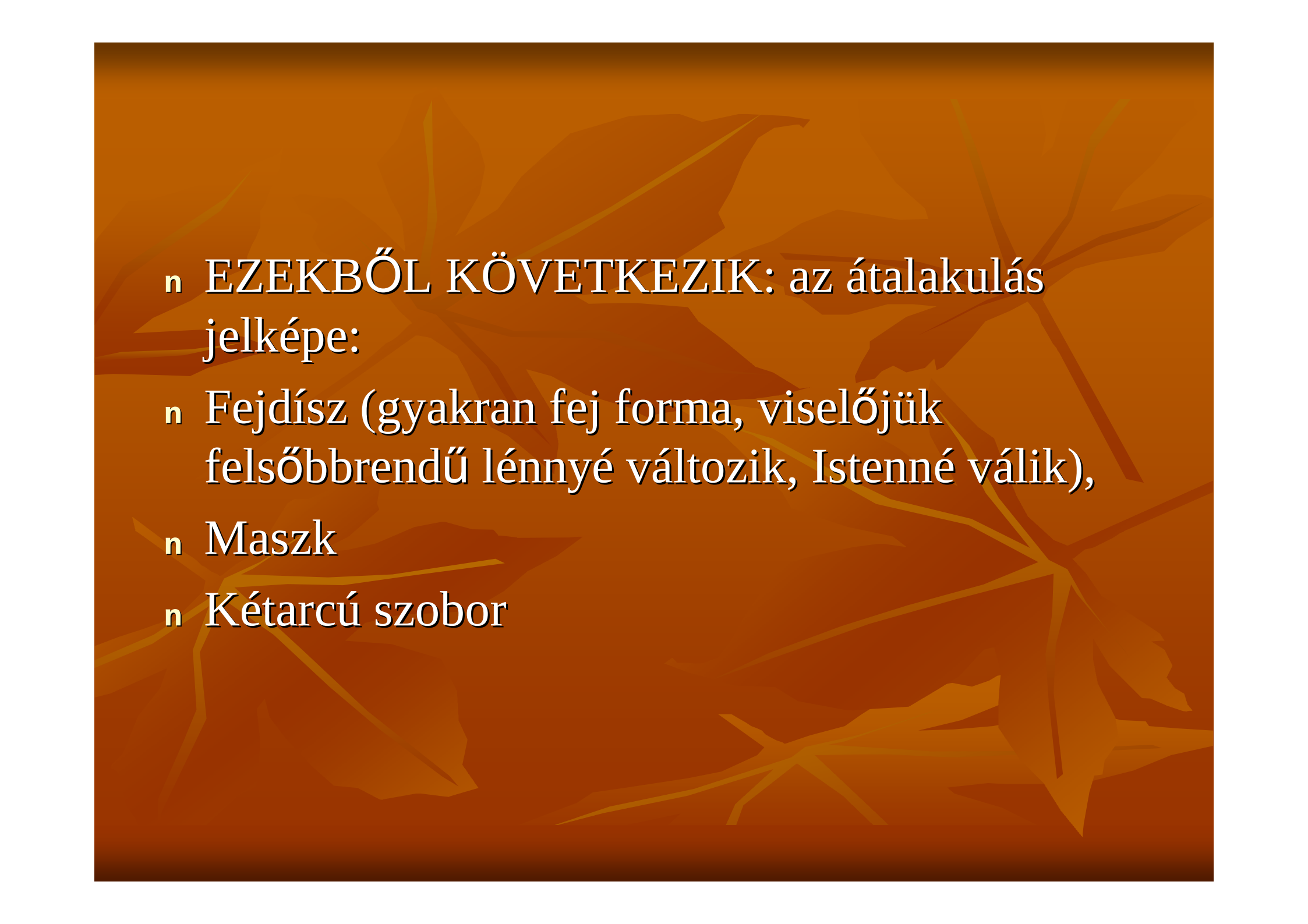

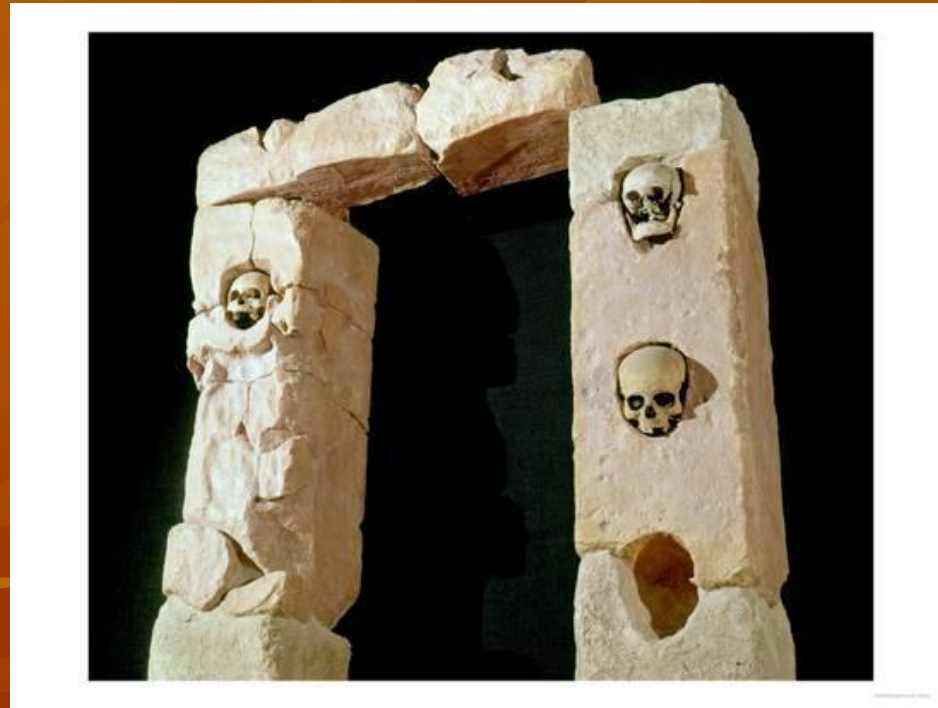

- n A hely felépítése: szent tér és idő
- n Kapcsolat a természettel.
- n Istenek szimbólumai körbe vesznek.

- n Ezek összessége = átalakulás, átváltozások sorozata
- n (Ehhez hozzájárul a vándorlás, a félelmetes idegen formák, mesék
 - állattá változott ember,
 - Ember vagy állat alakot öltött Isten,

-
- n EZEKBŐL KÖVETKEZIK: az átalakulás jelképe:
 - n Fejdísz (gyakran fej forma, viselőjük felsőbbrendű lényé változik, Istenné válik),
 - n Maszk
 - n Kéttarcú szobor

Roquepertuse (francia)

Hármas fej

- n Németország, Franciaország, Nagy-Britannia
- n Gyakran a fejet háromszorozták.
- n Ikonográfia = szöveg felerősítő hatás
- n Egyedülálló Isteneket ábrázoltak hármassal.

Bevay

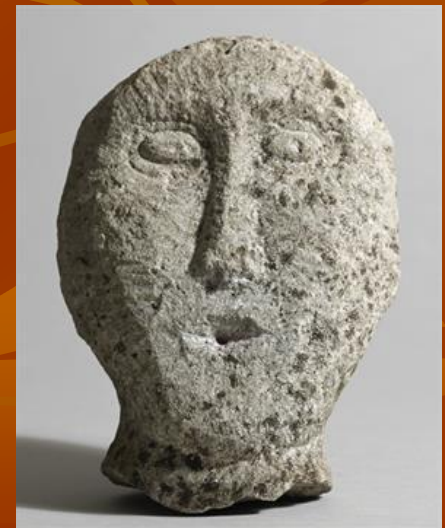

Fejek

- n Fej = lélek lakóhelye
- n Harcos begyűjtötte az ellenség fejét (később jó nagy summát fizettek érte a rokonok, vagy erősítették a harcos erejét),
- n Templomok elejére koponya védelemként.
- n Istenek óriási fejjel.

- n A levágott fej is lehetett halálos fegyver.
- n Conchobint (Ulster királyát, Medb Istennő szeretőjét) Meas Geaghrának (Leinster királya) az agybombájával ölték meg.

Görög mitológia

n Medúza feje

De: Szent Dénes

- n Párizs vértanú püspöke,
- n Túlélte saját nyakazását, több kilométert gyalogolt kezében a fejével.
- n A szent testet nem lehetett megsemmisíteni, mivel a lelke tovább élt a levágott fejben.

Jack O'Lantern

A töklámpás legendája

- n Egy ír legenda szerint nevét egy *Jack O'Lantern* nevű részeges kovácscról kapta. A legenda szerint egy szép napon odament a részeges Jackhez az ördög és hívta a pokolba, de előtte felajánlotta, hogy igyanak még meg egy italt. Jack azonban nem akart vele tartani, ezért hát furfangos cselt eszelt ki inkább és ravasz módon megkérte, hogy válasszon egy almát az almafájáról, mire az ördög felmászott a fára. Jack tudta, hogy mitől fél az ördög és a fa oldalára egy keresztet rajzolt. Az ördög nagyon megrettent a kereszttől és nem is mert lemászni, kénytelen volt a fa ágán kucorogni. Az ördög addig-addig egyezkedett a furfangos kováccsal, hogy ígéretet tett arra, hogyha leengedi az ördögöt a fáról, (mivel Jack életében sok rosszat tett) nem kerülhet, azaz nem engedi be a pokolba. Jack ekkor megengedte az ördögnek hogy lemásson a fáról, aki abban a pillanatban el is tűnt. Azonban amikor Jack meghalt, lelke a menny és a pokol között rekedt, mert a mennybe nem engedték be, mivel élete során sokat részegeskedett és bűnös módon élt, de az ördög sem akarta a pokolba befogadni, mert nagyon haragudott Jackre a régi csínye miatt. Jack arra kérte az ördögöt, hogy legalább egy kis fényt adjon neki, hogy megtalálja a visszautat az élők világába. Végül az ördög megszánta és egy izzó fadarabot dobott Jacknek a pokol katlana alatt lobogó tűz parazsából, az örökké izzó parazsat Jack egy kivájt takarmányrépa (*rutabaga*, svéd karórépa) belsejébe tette, amit a nyugtalan lelkének szánt, világító lámpásnak. Azóta Jack lelke ennek a takarmányrépa lámpácskának a fényénél keresi a megnyugvását.

- n A legenda sok egyéb változata is létezik az angolszász nyelvterületen, köztük Fukar Jack (*Stingy Jack*) története is, az öreg részeges kovácsról, aki szeretett mindenkit megtréfálni, de egyszer eladta a lelkét az ördögnek...

n A legenda egy másik ismert változata szerint, amikor az ördög el akarta vinni a pokolba a részeges kovácsot, Jack csele az volt, hogy meggyőzte az ördögöt, hogy változtassa magát pénzérmévé, mellyel fizetheti az italukat a kocsmában. Az ördög úgy is tett, Jack azonban a pénzt zsebre tette egy ezüst kereszt mellé, mely megakadályozta, hogy az Ördög visszaváltozzon eredeti alakjába.

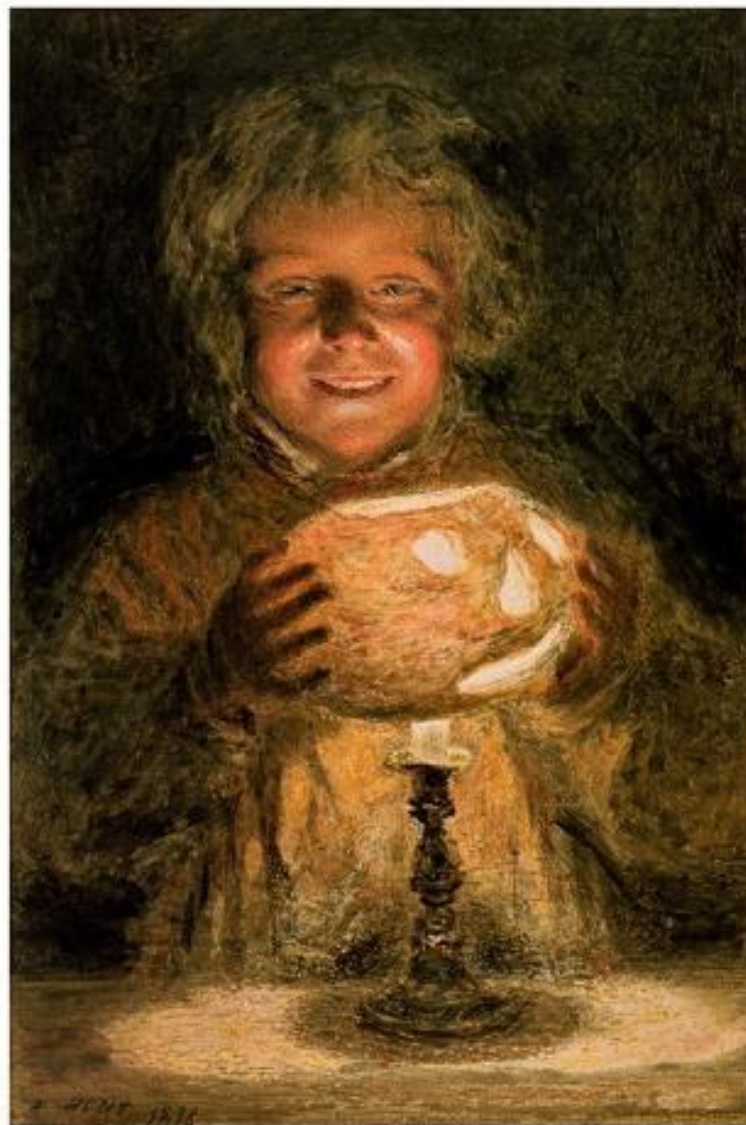
- n Az ír néphagyományt követő Amerikában a legendában szereplő eredeti takarmányrépát a narancssárga színű, az Amerikában őshonos, látványosabb, könnyen kivájható vigyorgó sütőtök növény váltotta fel.

© Can Stock Photo - csp8508123

A teremtés ismételése

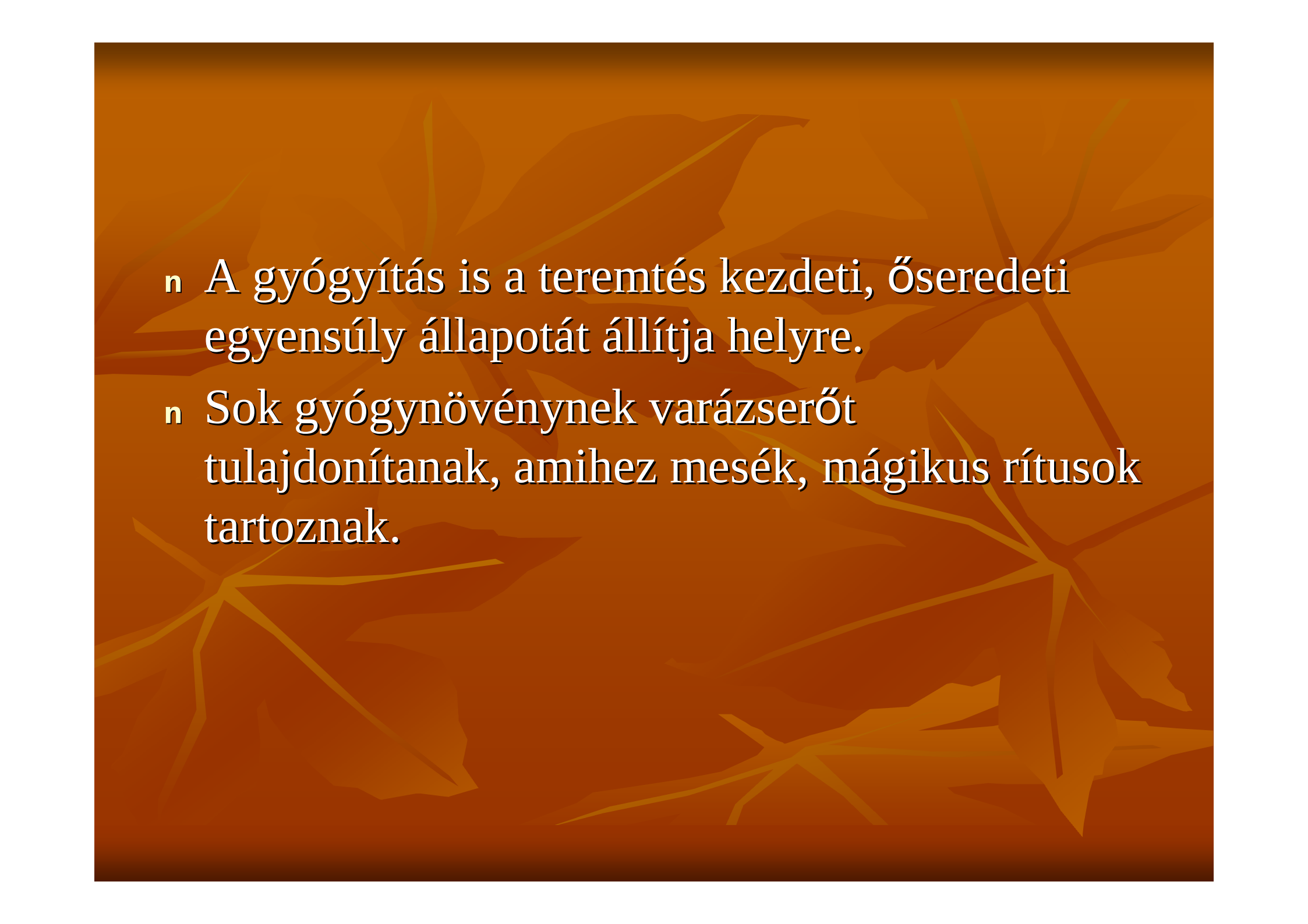
- n A világ közepe az elsődrendűen megszentelt övezet, a végső valóság területe. A világ közepén helyezkedik el a végső valóság minden más szimbóluma is (élet fája, ifjúság forrása). Az idevezető út nehéz (próbák, labirintusokban átélt viszontagságok viszik közelebb a vándort az „énhez”, a létezés közepéhez. Az út rítus, amely átvisz a profánból a szentbe, a külsőből a belsőbe, a világ széléről a világ közepébe.

-
- n A világ közepéhez való elérés valójában felszentelés, beavatás. Ezt fejezi ki a megszentelt környezet, akár természetes, akár épített.

A rítusok isteni mintái

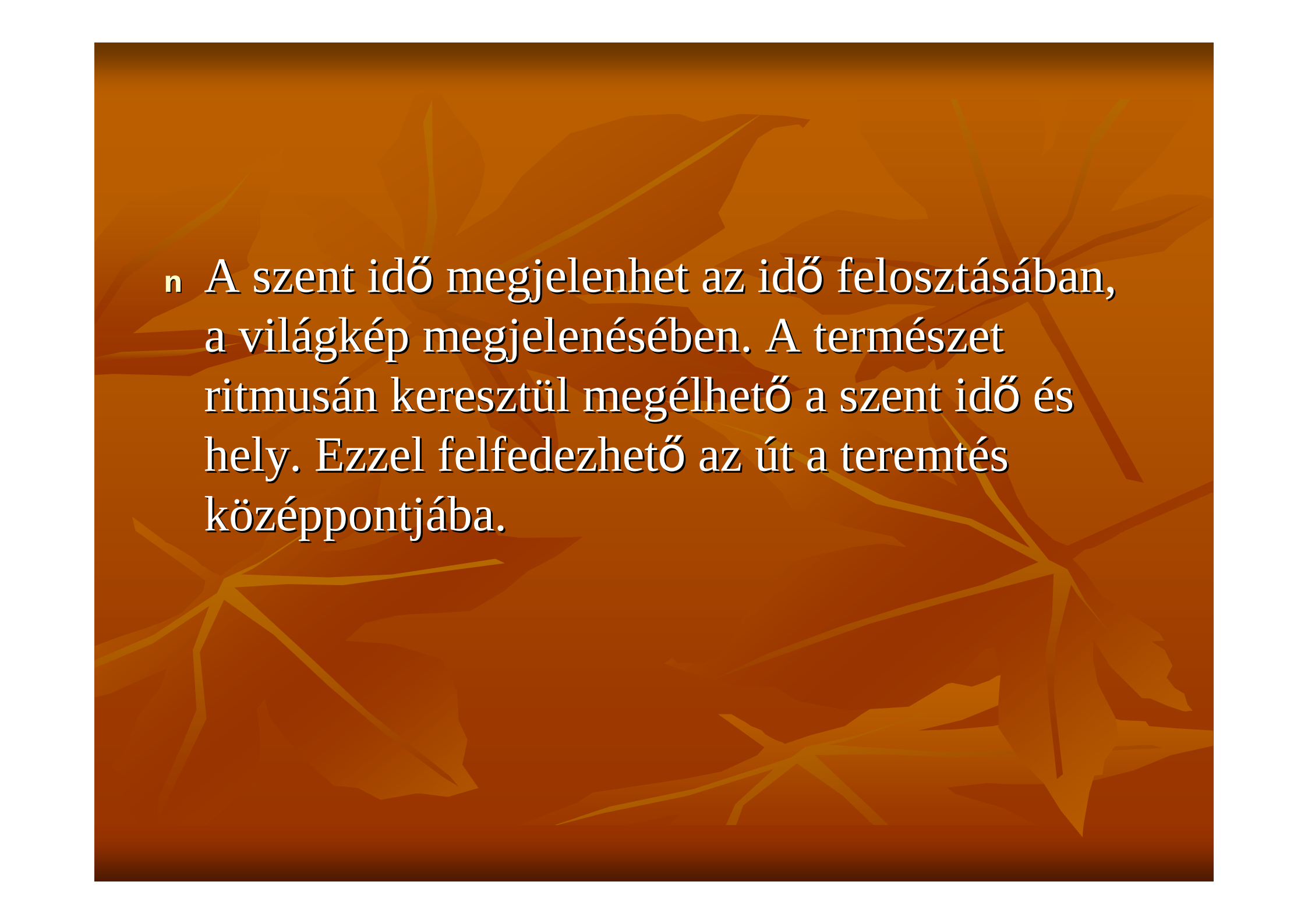
- n Minden rítusnak isteni mintája, archetípusa van. „Úgy kell eljárunk, amiként az istenek tették kezdetben.” (Satapatha-bráhmana)
- n Minden vallásos cselekedetet istenek, kultúra teremtmő hősök vagy mítikus ősök vezették be.
- n Az idők kezdetének teremtés mintája megtalálható a világ minden jelenségében.

n De az út elhalványul, a teremtség tisztasága megszűnik. A középpont elhalványul. A mindennapi élet rítusaival, kapcsolódva az őseredetihez megtisztul az élet fénye, és kitisztul az út a középponthoz.

-
- n A gyógyítás is a teremtés kezdeti, őseredeti egyensúly állapotát állítja helyre.
 - n Sok gyógynövénynek varázserőt tulajdonítanak, amihez mesék, mágikus rítusok tartoznak.

Az év, az Újév és a kozmogónia

- n Az újév sok társadalomban mást és mást jelent. Van ahol az újév azonos az új termésre helyezett tabu visszavonásával: ezzel a kijelentéssel a termés ehetővé és ártalmatlanná válik a közösség számára. Ahol több gyümölcsfa van, gabona, egymást követő időszakokban terem, ott gyakran több újévi ünnepel találkozhatunk. Van ahol a remény szimbóluma (Szíriusz, Nílus, Kemet, Termékeny föld kiáramlása).

n A szent idő megjelenhet az idő felosztásában, a világkép megjelenésében. A természet ritmusán keresztül megélhető a szent idő és hely. Ezzel felfedezhető az út a teremtés középpontjába.

Mindenütt él bizonyos elképzelés a biokozmikus ritmusokra alapozott időszak végéről és kezdetéről, amely egy tágabb rendszerbe is beilleszthető. E tágabb rendszert alkotják az időszaki megtisztulások, és az élet megújításának szertartásai. Ezekhez kapcsolódnak:

- n évente ismétlődő démonűzések, betegségek, bűnöktől való megtisztulás,
- n Az Újévet követő és megelőző napok szertartásai (böjt, szertartásos megtisztulás, tisztálkodás, tűz eloltása, meggyújtása, démonok kiűzése hanghatással – kiáltozás, kürt, duda,
- n kiközösítés, elkergetés, elűzés rítusa (akit elűznek, az megtestesíti a közösség vétkeit, magával viszi a bűnt, betegséget, a közösség megtisztul), - lehetett állat vagy ritkábban ember is.
- n Szertartásos csata színész csapatok között, kollektív orgia, maszkot felöltve vonulás.

- n Ezek az év végi és év eleji szertartások odavonzzák a halottak lelkeit, visszatérnek a túlvilágról, illetve a bolygó lelkeket is bevonzza. Van hogy megterítenek nekik, ételt ajánlanak fel számukra, beleköltöztetik egy eszközbe, amit megsemmisítenek, eljuttatva a halottakat a túlvilágra.

A teremtés szakaszai

- n Az új év nemcsak az új évet jelöli, hanem a holtak életbe való visszatérését is jelenti. Mivel a határ élők és halottak között elmosódik, s azért jönnek vissza, mivel e látszólagos ellentmondásos pillanatban az idő felfüggesztődik, új teremtés kezdődik.

- n A tárgyak, cselekedetek akkor valóságosak, akkor bírnak jelentőséggel, ha részt vesznek olyan folyamatban ami meghaladja Őket. Pl. egy kő mitől szent? A hegy összenyomhatatlan, sebezhetetlen, sok minden ami nem ember. Ellenáll az idő múlásának.
- n Az archaikus embernek olyan cselekedetei vannak, amelyeket már más megtette (Ősök, mitikus hősök).
- n Archaikus lételmélet:
 - n a valóság égi archetípus utánzásának függvénye,
 - n a világ közepének jelképrendszere idéződik fel a környezetben (templom, ház, szentély),
 - n megismételték Istenek, hősök, Ősök cselekedeteit.
- n Így az idő megújul, ha összekötjük az évszakok változásával, akkor eltörlődik, és újra indul. Mint egy új teremtetés.

n Világos – Sötét

n Nappal – Éjjel

n Nap, Tűz – Halál, Hideg

n Beltane – Samhain

Mítoszok a halál eredetéről

- n A halál célját tekintve nem lesz soha egyetértés. Ahány kultúra, ahány ember annyi válasz, érzés és tapasztalat. Egy nézet: a halál spirituális és szent.
- n Vannak, akik felfedezték a halál banalitását, és ez előrevetíti az élet abszurditásának és értelmetlenségének felfedezését.
- n Egy ateista európai ember véleménye: Bolondnak születünk, később szert teszünk bizonyos moralitásra, amitől ostobák és boldogtalanok leszünk, aztán meghalunk.

- n Az ember más kultúrákban is arra törekszik, hogy behatoljon a halál misztériumába, és megragadja annak jelentőségét. Európán kívül „aztán meghalunk” nem magától érthetődő. Helyesen így lenne: ezért meghalunk.
- n Több hagyományos kultúrában a halál eljövetele szerencsétlen baleset. Ha megértjük hogyan jelent meg a halál a világban, megértjük az ember halandóságának okát is: Az ember azért hal meg, mert a kezdetek kezdetén ez és ez történt vele. Maga a mítosz ad magyarázatot az ember saját halandóságáról.

- n Csak néhány mítosz van, ami az embert okolja a halállal, mivel áthágott egy isteni parancsot.
- n Gyakoribbak azok a mítoszok, amelyek egy démoni lény kegyetlen és zsarnoki tetteivel magyarázzák a halandóságot. Ilyen például egyes ausztrál törzseknél vagy közép ázsiai, szibériai és észak amerikai mitológiákban ahol a halandóságot a Teremtő egyik ellenfele hozza el a világba.
- n Ezzel szemben az archaikus társadalmakban a halál egy baleset következménye vagy az első Ősök ostoba választásának tulajdonítják. Pl. A két hírnök vagy A megghiúsult üzenet. Ezek különösen Afrikában gyakoriak.

- n Isten azzal az üzenettel küldte el a kaméleont az Ősöknek, hogy hallhatatlanok lesznek, a gyíkot pedig azzal hogy meg fognak halni. A kaméleon meghalt út közben, és a gyík érkezett meg elsőként. Miután átadta az üzenetet, megérkezett a halál a világba.
- n Az efféle mítoszok feltételezik a Szó gondosan kimunkált teológiáját, Isten azért nem tudta megváltoztatni az ítéletet, mivel a szavak, melyek elhangzottak, valósággá váltak.
- n Ilyen drámaiak azok a mítoszok, melyek a halált az Ősök gondatlan cselekedeteink tartják.
- n Egy melanéziai mítosz szerint az emberek levedlették bőrüket, mint a kígyók, ezáltal megfiatalodtak. De egyszer egy megfiatalodott öregasszonyt nem ismert fel a gyereke, ezért visszavette a levedlett bőrt. Ettől az időtől az ember halandó lett.

A kő és a banán indonéz mítosza:

- n A kezdetekben az ég nagyon közel volt a földhöz, és Isten adományait kötélén lóggatta le az embereknek. Egyszer lelóggatott egy követ. Az emberek azt mondták, mihez kezdjünk ezzel a kővel, adj mást. Isten egy banánt lóggatott le, amit az emberek boldogan elfogadtak.
- n Isten szólt, mivel a banánt választottátok, ezért az életetek is legyen olyan mint a banáné, amikor a banánfának sarja lesz, az ág elsárgul, a főág elhal. Így fogtok ti is meghalni és a gyermekeitek lépnek a helyetekbe. Ha a követ választottátok volna, akkor a ti életetek is olyan lenne mint a kőé: változatlan és halhatatlan.

- n Kő = elpusztíthatatlanság, változatlanság, sebezhetetlenség, ugyanannak a dolognak a végtelen folyamatosságát is jelzi, szellemi-lelki sötétség, tehetetlenség és mozdulatlanság
- n Banán = emberi lét, szabadság, kreativitás
- n A halál tapasztalata az, ami értelmessé teszi a lélek és a lelki lények fogalmát. Bármilyen is legyen a halál oka, az ember önmaga lett tőle. Így a halált az élet kiegészítőjeként tartják.

Temetkezési rítusok kozmológiai jelképrendszere

- n A halállal a test és a lélek szétválik aminek hatására a kozmosz szerkezete (kisebb vagy nagyobb mértékben) átalakul. Elmozdult az ég, és megszakadt a kapcsolat a föld és ég között (Eltört a létra, elszakadt a lián, lelapult a hegy – ami a kapcsolat volt ég és föld között). Ezért megszakadt a közvetlen kapcsolat ember és Isten között. A kapcsolat felvétele extázisban vagy „lélekben” lehetséges.

- n A hagyományos társadalmakban a halál folyamata addig nem fejeződik be, amíg a temetés szertartása le nem zajlik. A temetés olyan rituális művelet, amellyel a halottnak új identitást adnak, megteremtik az új helyét a társadalmi közegben és a hit középpontjában lévő világrendben. A testet úgy kell elhelyezni, hogy azt ne lehessen varázslattal feléleszteni, vagy gonosz varázslatokat végrehajtani rajta. A lelket el kell vezetni új tartózkodási helyére és integrálni kell rituáléval ebbe az új helyre.

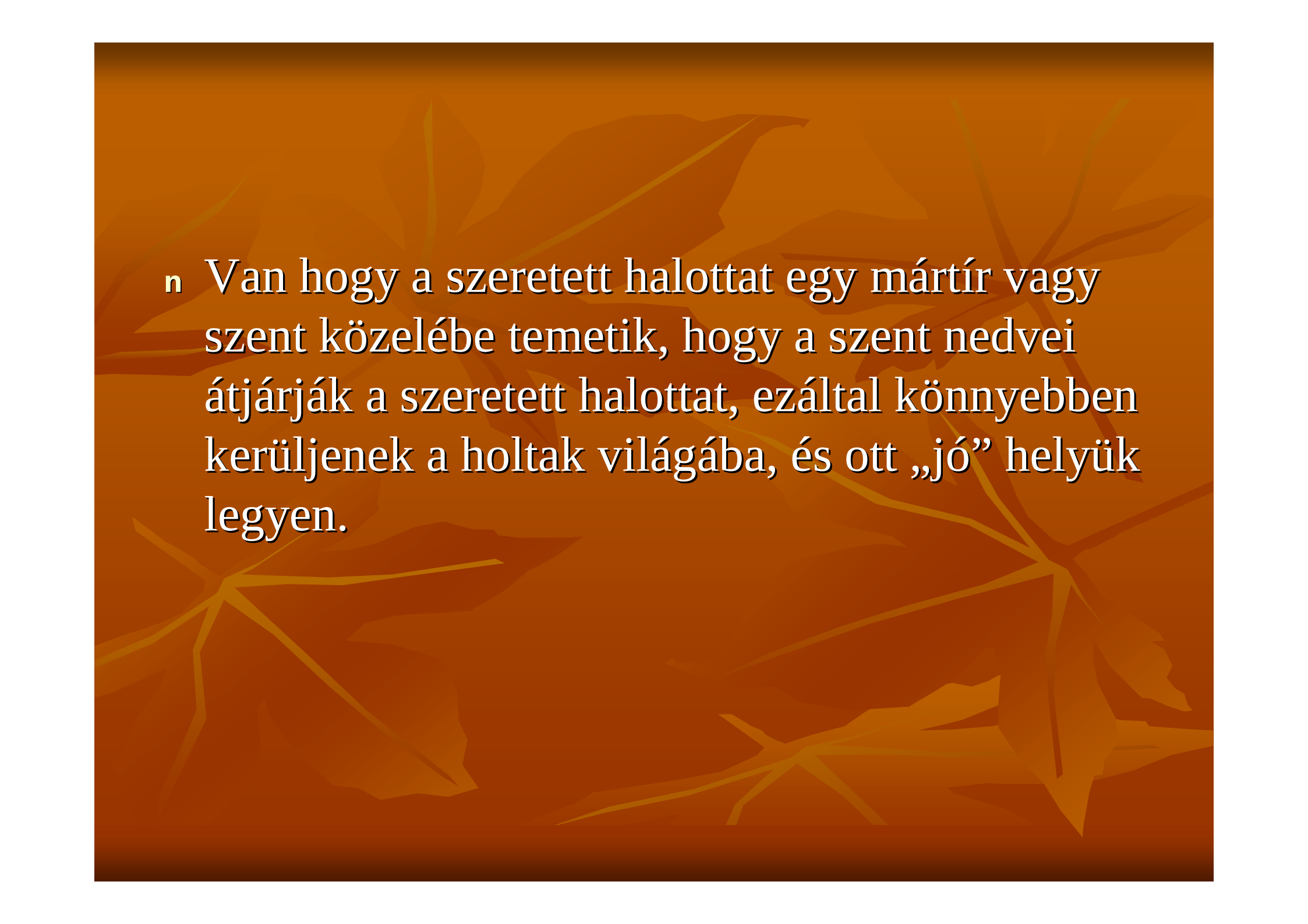
- n Reichel-Dolmatoff kolumbiai antropológus 1966-ban részt vett egy fiatal lány temetésén Santa Móriában (Sierra Nevada).
- n Halál háza és a halál szertartásháza = temető
- n Anyaöl = sír
- n Megnevezés, étel a halottaknak, ház kinyitása, becsukása. Sámán felemeli 9x, ezzel visszatér a halott a magzati állapotba. Az ajándékok szexuális aktust szimbolizál, amivel megtermékenyítik a Nagy Anyát, illetve pl. kagylóhéj elhunyt férjét szimbolizálja, hogy ne vigyen magával más fiatal férfit.

A halál rituális és eksztatikus előrejelzése

- n A halál a második születés, ami új spirituális létezés kezdete. A halál beavatás a létezés egy másik szintjébe, új létformába.
- n Az Ősök és hősök történeteinek átélésének fokozatai, visszatérésük a halálból, a halottak világából, elérik a halhatatlanságot – sokan a dráma születésének tekintik.
- n Sámánok is visszatérnek a másvilágból, meg a túlvilágból. (sok párhuzam = a sámán az alvilágból visszahozza a beteg lelkét / pl. Orpheusz és Euridiké vagy Samhain)

Az elhunyt lélek paradox multilokációja

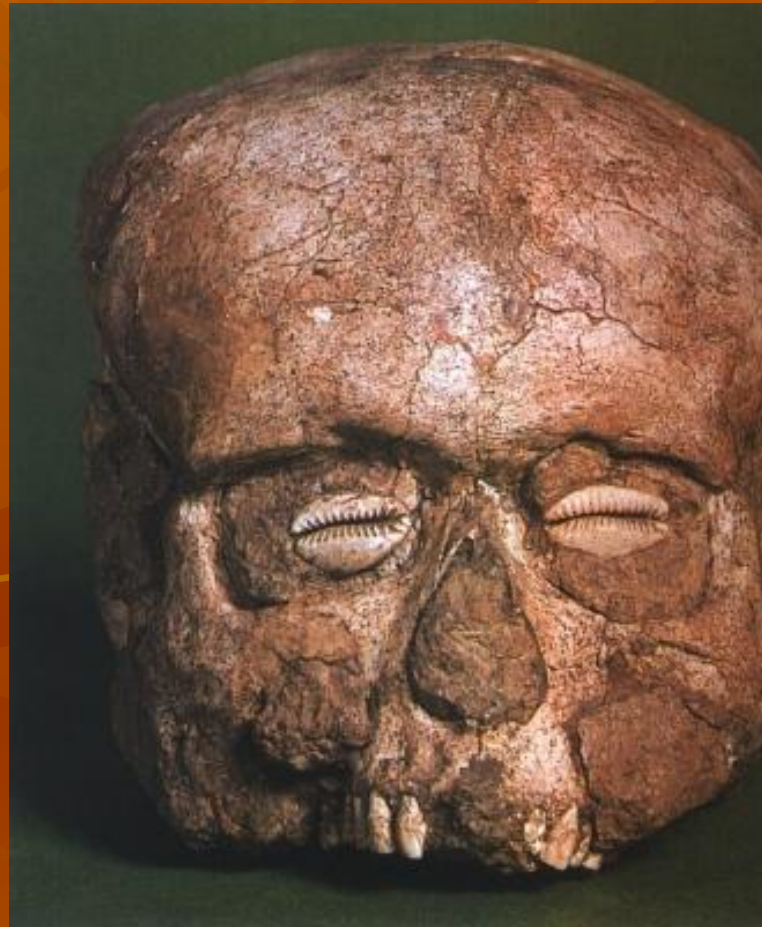
- n Az elhunyt lelkek az alvilágban vannak, de ennek ellenére visszatérnek a földre az ismert környezetbe.
- n Magyarázat 1: lélek egy része ott marad a teste körül
- n Magyarázat 2: a lélek egy ideig itt van a földön míg végleg átlép a holtak világába.

-
- The background of the slide is a solid dark orange color, overlaid with a pattern of lighter orange, semi-transparent autumn leaves. The leaves are scattered across the frame, with some showing detailed vein patterns. The text is centered and written in a white, serif font with a thin black outline.
- n Van hogy a szeretett halottat egy mártír vagy szent közelébe temetik, hogy a szent nedvei átjárják a szeretett halottat, ezáltal könnyebben kerüljenek a holtak világába, és ott „jó” helyük legyen.

- n A halál és termékenység, halál és újjászületés közti párhuzamot fejezik ki azok az átmeneti rítusok, amelyeket a termelőknél ugyanúgy megtalálunk, mint a vadászoknál. Itt is a halál mintájára, csonkítással jár a beavatás, vagyis az emberek földi életük során is egyszer meghalnak és újjászületnek, ahogy életük kezdetén és végén is – feltehetően – ez lejátszódik.

- n A túlvilágról alkotott homályos képek lényegükben nem különbözhettek a vadászokétól. Egyes régi temetők, így a honfoglaló magyarokéi is érdekes elképzelésre engednek következtetni. Itt ugyanis a halott jobb oldalára teszik a kardot, amit az életben a bal oldalra szoktak, a tegezt meg fordítva. A temetők elrendezése a házakéhoz hasonló, külön a férfiak, külön a nők tetemeivel, de az elrendezés itt is fordítottja a földön szokásosnak. Ennek alapján felteszik, hogy a túlvilágot a földi tükörképeként fogták fel, esetleg a tóban látható tükörkép alapján, amelyet szellemvilágnak képzeltek, s amely valóban mindent „fordítva” mutat.
- n Van hogy ló fejét is eltemették a halottal.

Emberi koponya Jerihóból (Kr. e. 8. évezred eleje) en.)

Kelta koponya

Samhain

- n Tűzgyújtás (Beltane Nap analógia) – a Nap utazását a téli tüzek gyújtásával segítik elő
- n Samhain az alvilág ura, szellemek megszabadulása,
- n Megbékélés az ősökkel
- n Donn egy kisebb sziklás helyen élt (a Kerry partjainál fekvő Skellig-szigeteken), amit Tech Duinn-nak, vagy más néven Donn házának hívtak.

- n Úgy tartották, ha a kelták meghalnak, ide kell először menniük, mert ezt a házat jelölték ki a holtak legfontosabb találkozó helyeként. Itt várakoztak az elkárhozott lelkek
- n Donn ráadásul igencsak különcnek számított, és elkülönült más istenek társaságától. Nem volt épp az a barátkozó típus, sokkal jobban kedvelte a magányt és a sötét Skellig-sziget elszigeteltségét.

- n Neve elé az Ősi kelták gyakran odatették a „barna” jelzőt, miután erősen kötődött az árnyék és a halottak birodalmához. A kelták hiedelme szerint gyakran gyűltek össze a halottak a házában, amely egyfajta be- és kilépési pontként szolgált az élet és halál mezsgyéje között.
- n A mondák szerint a halászok gyakran hallottak a házból kiszűrődő furcsa zajokat és kiáltásokat, de éjszakánként a sziget mellett elhaladó, beazonosíthatatlan hajók is felbukkantak. Koraközépkori keresztény írók állították, hogy az elkárhozott lelkek várakoztak itt, mielőtt elindultak volna végső nyughelyükre. Így lett a Samhain a halottak ünnepe is, amelyet a kelták Donn kultuszához kötöttek. A fesztiválon gyújtott tüzek elsősorban az eltávozottak útját világították meg. Ilyenkor szinte megállt az idő.

n A halottak ura megszerezte „az időbeli felfüggesztés egyedülálló státuszát”, egy kicsit még a régi, de már az új kezdeteket is jelképezve. A „lefagyott idő” következményei azonban jelentősnek bizonyultak: éjszaka az élet természetes rendje szabályosan káoszba fulladt, amikor az élők földi világa reménytelenül belegabalyodott a halottak világába.

- n A borzongást csak fokozta, hogy ekkor már nemcsak az elhagyott szellemek érkeztek a földre, hanem számos isten, tündér és más bizonytalan természetű lény is. Sötétségbe borul a világ, és megjelennek az ősök szellemei. A nem várt utazó, aki ezen az éjszakán távolmaradt az otthonától, könnyen találkozhatott ezekkel az alvilági teremtményekkel. A szellemek szinte mindenütt ott voltak, és soha nem lehetett tudni, hogy éppen milyen szándékkal fordulnak az élők felé.

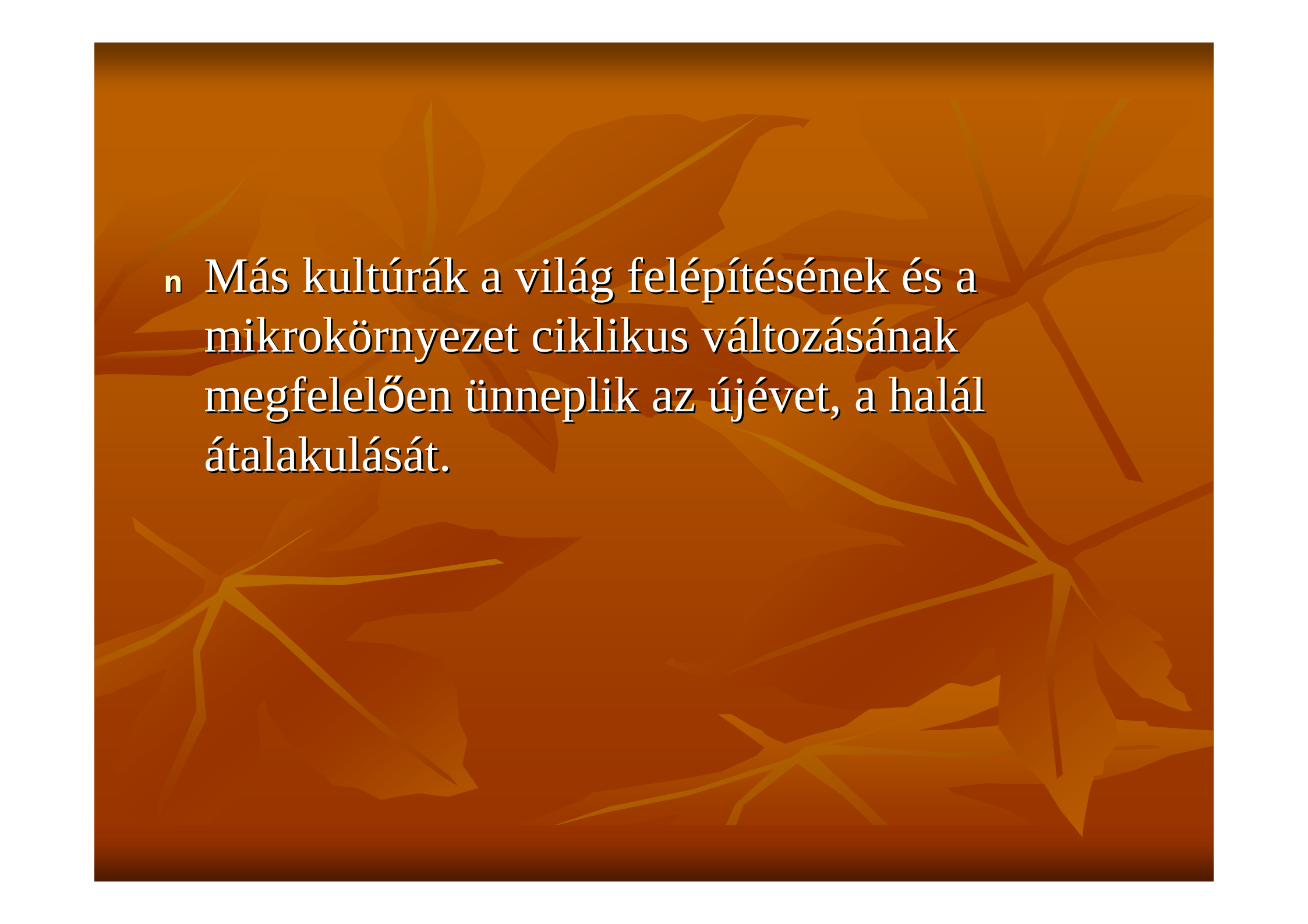
*Minden tüzet vízzel kellett eloltani, és
utána a szent tűzzel gyújtottak újra
mindent, védelem.*

- n Gránátalma: Perszephoné (a termékenység és termés istennője) evett a gyümölcs magjaiból, és ezzel vált az alvilág királynőjévé, amikor belépett Hadész, a holtak urának birodalmába. Hadész már korábban kérte Zeust, hogy engedje hozzá feleségül a szépséges nőt, ám a főisten erre nem adott határozott választ. Erre az alvilág ura egyszerűen elrabolta a barátnőivel éppen virágot szedő Perszephonét, akit a feleségévé tett.

n Szintén az ünnep napján néztek mélyen a tükörbe a hajadon lányok, mert ilyenkor jó eséllyel láthatták meg annak a férfinak az arcát, akihez majd feleségül mennek. Természetesen néha ez veszélyesnek bizonyult: a kelta hitvilág szerint a tükörben ugyanis feltűnhetett akár maga az ördög is.

- n A korabeli ír kéziratok számos utalást tartalmaznak a Samhain mágikus jelentőségéről.
- n Az ünnep jelezte többek között a harcászati és vadásziidény végét, vagy épp azt, hogy ideje költözködni.
- n A kelták ilyenkor áthelyezték életterüket egy téli táborba, míg a nyári időszakban Beltainne-ben maradtak.
- n Fionn MacCumhail, király, látnok, költő, druida és az ír mitológia egyik leghíresebb alakja is ezt a napot választotta ahhoz, hogy elsőként látogassa meg Tara dombját (ahol a legenda szerint megtalálhatjuk az elveszett frigyládát).

n Sőt, Lugh, a mindentudás kelta istene ekkor tette meg drámai belépését ugyanerre a helyre. Maeve, Connaught királynője pedig ilyenkor változott át hattyúvá, hogy majd egy év múlva újra visszatérjen az emberi testébe.

-
- The background of the slide is a solid dark orange color, overlaid with a pattern of lighter orange, stylized autumn leaves. The leaves are scattered across the frame, with some showing prominent veins. The text is centered in the upper half of the slide.
- n Más kultúrák a világ felépítésének és a mikrokörnyezet ciklikus változásának megfelelően ünneplik az újévet, a halál átalakulását.

Egyiptom

- n Ahet évszak 4. hónapja = Kahereb (kopt-görög név – khoiak)
- n Okt. 30. 14. nap Hedzs-Hotep és Tajet
kijön Benben templomából ezen a napon.
Fényesség teszik a javakat (Neithnek) ezen a napon.
Szívünk boldog.
- n Okt. 31. 15. nap Ne.... a másiktól (ezen a
napon))
- n Szahmet és Bastet ünnep Ré (jelenlétében). Nézd.....!

Azték

Hónapnév	Jelentés	Isten	Idő	Szertartás
Vej Pacstili Tepe ilvitl	Nagy spanyol moha, hegyek ünnepe	Tlalok Tlaloke Tepiktot an Oktli	10.11- 10.31	Hegyi szentély ekbe vitt felajánlá s
Kecsolji	Arapapagáj	Miskoatl	11.01- 11.20	Halott harcosok tisztelete

Ebben az időszakban vadász szertartások, hadifoglyok feláldozása, fegyverkészítés.

- n 835-ben a római katolikus egyház november 1-ét Mindenszentek ünnepének nevezte ki.
- n Később az egyház november 2-át is szent nappá, a halottak napjává nyilvánította.
- n Tűzgyújtással, felvonulással ünnepelték, az emberek beöltöztek szenteknek, angyaloknak és ördögöknek.
- n A kereszténység terjedése azonban nem feledtette a régi hagyományokat sem, folytatták a Samhain és Pomona napok ünneplését is, így az évek során mindezen szokások összevegyültek.

Keresztény mitológia

- n November 1. – Mindenszentek napja
- n November 2. – Halottak napja

A mindenszentek és a halottak napja a halottakra való emlékezés ünnepe.

November 1.

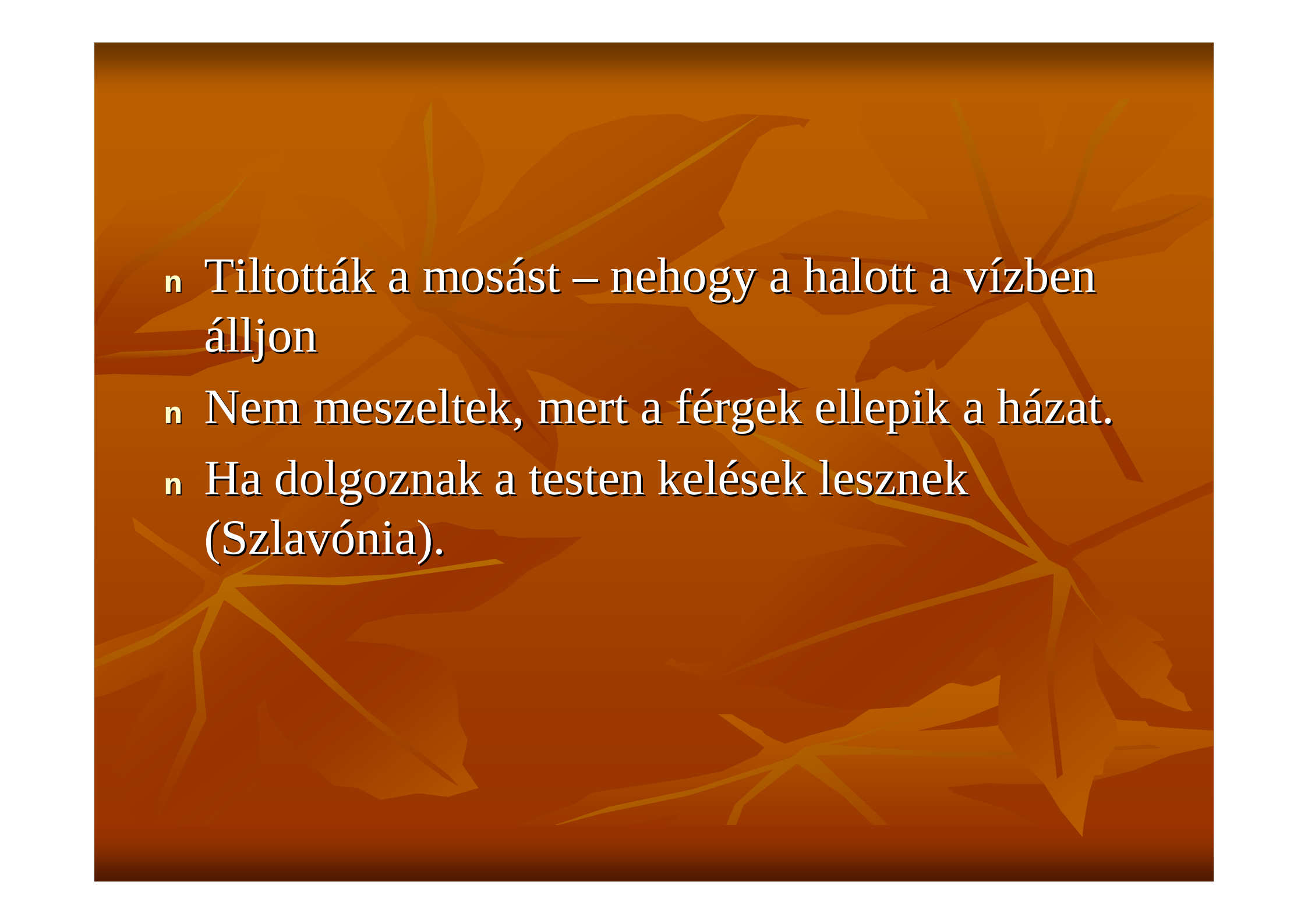
Azon szentek ünnepe, melyek nem kerültek megünneplésre az év többi napján.

November 2 – halottak napja

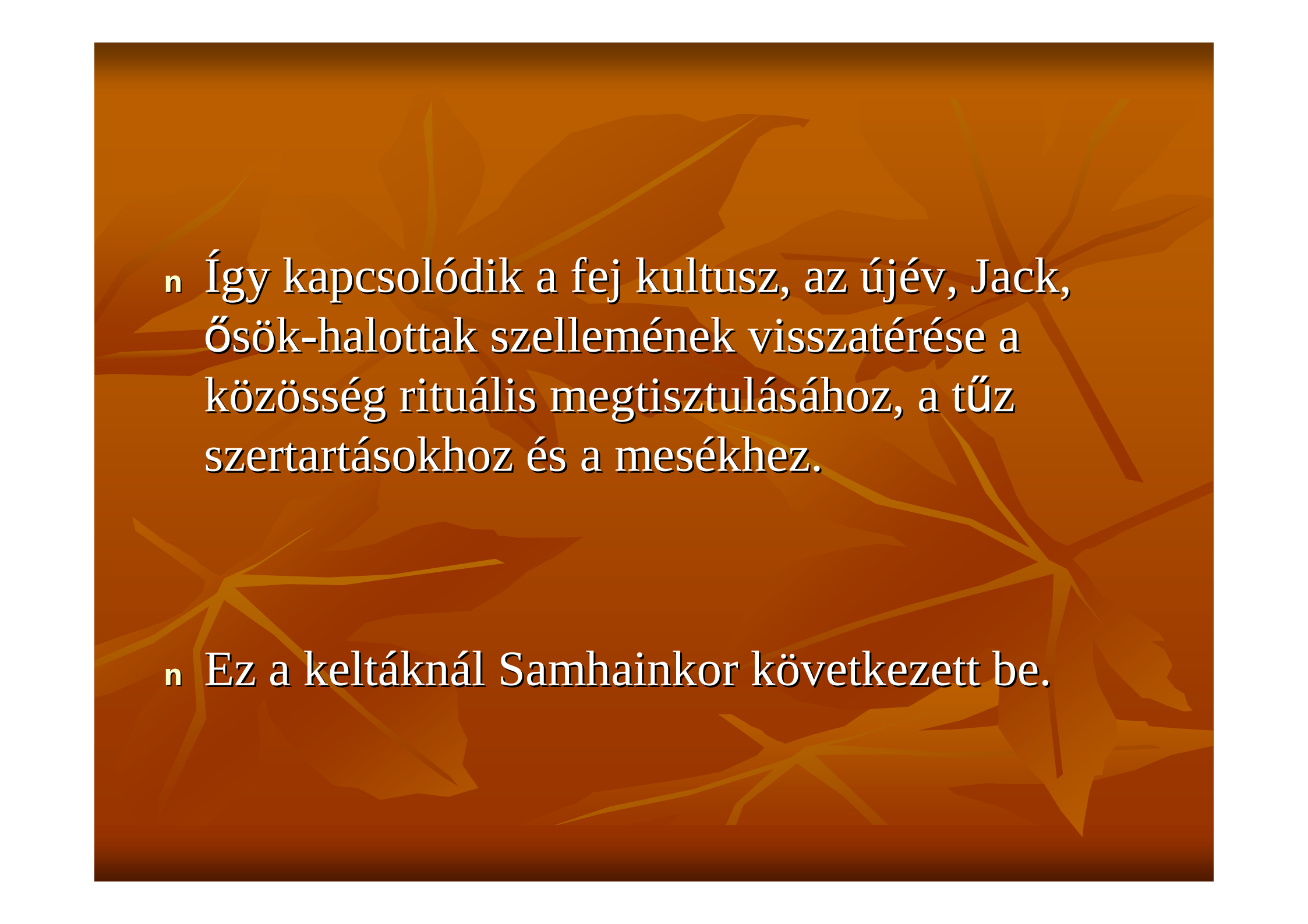
- n Azt a hetet, amelybe a halottak napja tartozik, halottak hetének nevezik.
- n Szokás a sírok megtisztítása, feldíszítése, gyertyák gyújtása.
- n A hagyomány szerint ilyenkor hazalátogatnak a halottak, ezért a néphitben megterítettek nekik (kenyér, só, víz az asztalra).
- n A bukovinai magyarok sütnek, főznek, kiviszik a temetőbe és ott elosztogatják.

- n A családnak ahány halottja van, annyi gyertyát gyújtanak otthon.
- n Régen figyelték, kinek ég el leghamarabb a gyertyája. Ott várható haláleset a következő évben. (Csáky G. 1987:186)
- n Szegeden a mindönszentök kalácsa vagy koldiskalács – üreskalács sütése és a temető kapujában lévő koldusnak adták, hogy megemlékezzen a család halottairól. (ma már nem él ez a szokás)
- n Csalóközben hasonló szokás, de más ok miatt, a koldusok ne engedjék ki a halottakat a temetőből...
- n Jászdózsán miközben a temetőben vannak, otthon ég a lámpa, hogy a halottak otthon szét tudjanak nézni. (Míg a harang szól a halottak otthon vannak.)

- n A halottak napján megvendégelik a szegényeket és a koldusokat.
- n Gyimesben: „Halottak napjára főzünk, sütünk cipókat, odaadjuk avval, hogy a hóttaké.”
- n Ipolyhídvégen halottak napján a közeli rokonság együtt ebédel, majd kimennek a temetőbe és együtt gyertyát gyújtanak a halottak tiszteletére.
- n Ezen a napon tilos dolgozni – megzavarja a halottak nyugalma.

-
- The background of the slide is a solid dark brown color, overlaid with a pattern of lighter brown, stylized autumn leaves. The leaves are scattered across the frame, with some showing prominent veins. The text is white and positioned in the upper left quadrant of the slide.
- n Tiltották a mosást – nehogy a halott a vízben álljon
 - n Nem meszeltek, mert a férgek ellepik a házat.
 - n Ha dolgoznak a testen kelések lesznek (Szlavónia).

- n Gazdasági hagyományok:
- n Ilyenkor terelték be az állatokat a karámokba (gulya, csürhe, ménes, csorda). A feleslegeset leölték.
- n Mindenszentek és halottak napja közötti éjszakán a halottak a templomokban miséznek. (Világítás vagy a harang hangja felfedi őket.)
- n Az élőnek nem szabad a halottat meglátnia (aki meglátja, meghal – ruháját leszaggatják.)

The background of the slide is a solid dark orange color, overlaid with a pattern of lighter orange, stylized autumn leaves. The leaves are scattered across the frame, with some showing prominent veins. The text is centered and written in a white, serif font.

n Így kapcsolódik a fej kultusz, az újév, Jack, Ősök-halottak szellemének visszatérése a közösség rituális megtisztulásához, a tűz szertartásokhoz és a mesékhez.

n Ez a keltáknál Samhainkor következett be.

nKöszönöm a figyelmet!

Felhasznált irodalom

- n A Nibelung Ének
- n Pogány teológia 1
- n Mircea Eliade: Az eredet bűvöletében
- n Corvina: Szent szimbólumok
- n Mircea Eliade: Okkultizmus, boszorkányság és kulturális divatok
- n Mircea Eliade: Az örök visszatérés mítosza
- n Nevil Drury: A miszticizmus és az ezoterikus tanok lexikona
- n Nevil Drury: Mágia és boszorkányság
- n Jan Filip: A kelta civilizáció öröksége
- n Popol Vuh